

**ЗА ГРАМЕМИТЕ РЕЗУЛТАТИВНОСТ И СВЪРШЕН ВИД
В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК
И ПРЕВОДНИТЕ ИМ АНАЛОЗИ ВЪВ ФРЕНСКИЯ ЕЗИК**

Десислава Димитрова
Пловдивски университет „Паусий Хилендарски“

**THE GRAMMEMES RESULTATIVENESS AND PERFECTIVE
ASPECT IN BULGARIAN AND THEIR TRANSLATION
EQUIVALENTS IN FRENCH**

Desislava Dimitrova
Paisii Hilendarski University of Plovdiv

The object of study in the present work are the grammemes resultativeness and perfective aspect in Bulgarian and their functional-semantic translation equivalents in French.. We have been interested in the issue for several reasons. First of all, we will note that in Bulgarian linguistics both grammemes belong to separate categories of different nature. The meaning of the result from an action is a grammeme of the morphological category *state of the action*, and the perfective aspect – of the lexical-grammatical category *aspect of the verb*. However, both categories have close semantic content. Secondly, in French language (in contrast to Bulgarian) only the grammeme resultativeness (result from the action) has an equivalent. The grammeme perfective aspect does not have an analogue. Aspectual semantics in French language is expressed through functional-semantic analogues of the Bulgarian verbal aspects. And last, but not least, we are hereby concerned with the question of the erroneous, in our view, interpretation of the result from an action as an aspectual meaning.

Key words: result from an action, perfective verb, aspect of the verb, functional-semantic analogues

Настоящото контрастивно изследване е посветено на грамемите резултативност и свършен вид в българския език и техните преводни аналози и лингвистични съответствия във френския език.

Резултативността като значение, присъщо на глаголните форми от типа *писал съм, писан съм* и т.н., за пръв път се отразява през 1847 г. от **Ив. Момчилов**: „Първото прешедше показва, че действието или състоянието било някога, но следствието му сега йоще ся нахожда; като писал есмь“ (Момчилов 1988: 52). Резултативността като грамема обаче, принадлежаща на морфологична категория, различна от граматическото време, се обособява на доста по-късен етап. Първият лингвист, който диференцира акционни и резултативни времена, е П. Пашов (1965)¹. Споменавайки за категория резултативност, българистът загатва самостоятелния ѝ категориален статут. Малко по-късно в процеса на изясняване на особеностите на темпоралната система Г. Герджиков достига до съществен извод: „2. Между т.нар. резултативни и т.нар. акционни (нерезултативни) времена не съществува темпорална разлика“ (Герджиков 1973: 138). Възгледите на П. Пашов и Г. Герджиков намират отражение в разработките на Ив. Куцаров, който отделя резултативните форми от същинското време и ги посочва като грамема на категорията *вид на действието*².

За значението свършен вид не е писано в най-ранните български граматики, макар че повечето първопросветители³ долавят видообразуването. Семантично описание на свършения вид откриваме в граматиката на Г. Миркович, според когото перфективните глаголи посочват, че действието има край или ще има край. Възрожденецът обаче не включва към свършените вербални форми глаголи от типа *викна*. Според Г. Миркович те принадлежат към трети глаголен вид – *еднопътния*. Ив. Момчилов е първият, който определя два глаголни вида – свършен и несвършен. „Свършеният вид – според него – изрича действието извършено докрай или в твърде малко време, или в едно мигване с едно мръдване [...]“ (Момчилов 1988: 55).

Докато резултативността като грамема се обособява едва през миналия век, свършеният вид като член на самостоятелна категория се очертава още с осъзнаването на самото значение. И първата дефиниция за семантичното съдържание на категорията *вид на глагола*

¹ Вж. Пашов, 1976.

² В настоящата разработка ще използваме термина *състояние на действието*, предпочетен от К. Куцаров (вж. Куцаров, К. 2011).

³ Още Неофит Рилски (1835) посочва, че на един гръцки глагол съответстват два български глагола, еднакви в семантично отношение. За жалост, граматикът не успява да разграничи вида от времето. Редно е да отбележим още, че на Й. Груев принадлежи първото приблизително съвременно изложение на глаголния вид, но той посочва четири глаголни вида. Липсват термините свършен и несвършен вид (вж. Груев 1987: 37 – 38).

принадлежи на възрожденеца Г. Миркович: „Нашите глаголи имат йоще едно свойство, което ни показва, че действието или състоянието на глагола става по едно особено обстоятелство“ (Миркович 1860: 25; цит. по Куцаров, Ив. 2007: 524). Наличието на категорията на глаголният вид не е оспорвано от граматиките. Полемики се създават единствено около същността ѝ – дали е чисто морфологична, или е лексикално-граматична категория⁴. Подобни дискусии не се пораждат относно характера на по-късно обособилата се категория *състояние (вид) на действието*. Изследователите единодушно посочват морфологичната ѝ същност.

Близкото семантично съдържание на грамемите резултативност и свършен вид е една от вероятните причини резултативността да се схваща като аспектиално значение в езици, в които не е налична категорията вид на глагола. Срв.: „Групата лексеми **свършен вид** характеризира действието като цялостно, комплексно, компактно (независимо от говорещото лице, глаголното лице и изказването)“ (Куцаров, Ив. 2007: 551). И още: „[...] чрез глаголната основа за свършен вид – действията се представят като завършени във времето, т.е. като цялостно реализирани, изчерпани“ (Станков 1980: 6). Най-сходно с резултативната семантика се оказва описателното значение на перфективите **постигната цел на действието**: „*СВ* показва, че действието е „вътрешно“ приключило, защото е постигнало собствената си цел“ (Пенчев 1990: 254). „Грагемата **резултативност** – от друга страна – изразява **резултат от действие**⁵, актуализиране на действие в най-близкия следващ във времето ориентационен момент“ (Куцаров, Ив. 2007: 250). По наше мнение влияние върху тълкуването на резултативността като аспектиален признак оказва и недостатъчно прецизираният термин резултативност. Когато перфектната форма (резултативната форма) е образувана от глагол от свършен вид, е налице резултат от еднократно извършено действие. Например: *Вратата е заключена*. Когато перфектната форма е образувана от итератив обаче, акцентът пада не върху наличния резултат, а върху многократното или еднократното и продължително извършване на действието, което се представя квалификативно. Например: *Аз не съм заключвала вратата!* Според В. Маровска несвършените глаголи от типа *пиша*, като немаркирани с аспектиални значения, са тези, които изразяват значението на перфекта „в най-чист вид“ именно поради липсващата ас-

⁴ Ние се придържаме към постановките, според които категорията е лексикално-граматична (вж. Куцаров, Ив. 2007: 544 – 548).

⁵ Подчер. и почер. са мои – Д. Д.

пектуална семантика (вж. Маровска 2005: 113). Въпреки споменатите съображения относно термина резултативност няма как да не отбележим факта, на който обръща внимание Кр. Чакърва, че понятието *постигната цел на действието* „трябва да бъде ясно разграничено от морфологичното значение резултативност“ (Чакърва 2017: 91). Макар и сходни в семантично отношение, двете значения – постигната цел на действието⁶ и резултат от действие – имат твърде различно формално изразяване. Резултативността се експлицира по морфологичен път, а семантиката на свършения вид – по лексикално-граматичен, т.е. на равнището на цялата лексема.

Срв.:

ЛГК ВИД НА ГЛАГОЛА

ПРЕПИША – св. вид

МК СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЙСТВИЕТО

преписАЛ (съм) – резултативност

преписАН (съм) – резултативност

За разлика от българския език, в който са налични грамемите резултативност и свършен вид, във френския език аналог има единствено резултативната грамема.

Срв.:

чел съм – j'ai lu

бях чел – j'avais lu

бидох чел – j'eus lu⁷*

ще съм чел – j'aurai lu

щях да съм чел – j'aurais lu

Диференцирането на прости и сложни времена (*temps simple et temps composé*), т.е. акционни и резултативни, често обаче се интерпретира като аналог на опозицията свършен : несвършен вид. Вече по-

⁶ Кр. Чакърва представя значението постигната цел на действието като едно от допълнителните значения на свършения вид (заедно с еднократността и конкретността). Според нея основното („базисното“) значение на свършения вид е цялостност, компактност, завършеност на глаголното действие (вж. Чакърва 2017: 85 – 86).

⁷ Във френския език литературното минало време (*passé simple*) има резултативен корелат (*passé antérieur*), който изразява предходност по отношение на минал ориентационен момент. Българският аорист няма резултативен корелат. Посочената българска форма (*бидох чел*) е дадена като съответствие на френското резултативно минало време, но тя не е налична в българския език.

сочихме, че една от причините е близкото семантично съдържание на резултативността и свършения вид. Налага се да обърнем внимание и на друго. Аспектът (видът) на глагола и аспектиалността са понятия, които не се препокриват напълно. Докато в славянските езици (и в българския език в това число) експлицираните значения от свършените, несвършените глаголи и итеративите се осъществяват по лексикално-граматичен път (срв.: *пиша, препиша, преписвам*) и явлението не е характерно за западноевропейските езици, то аспектиално значение може да се изрази във всеки език, в който не е налична категорията вид на глагола, посредством глаголно-именно съчетание например. Или аспектиалността като по-обхватно понятие е функционално-семантична категория⁸ с ядро лексикално-граматичната категория вид (аспект) на глагола. В славянските езици ФСК аспектиалност има ядро, а в романските и германските езици е безядрена и видовите значения се експлицират периферийно – чрез лексикални модификатори, морфологични средства в несобствена функция, глаголно-именни съчетания, контекстово и т.н. Ето защо за аспектиалност се говори и в езици, в които липсват опозиции от типа *пия: изпия: изпивам*. Срв.: *Изпих едно кафе (J'ai bu un café)* – пр. и прев. са мои – Д. Д. Аспектиалното значение (*цялостност, компактност, завършеност*) на перфективния глагол *изпия* се предава чрез взаимодействието на глагола с името и категорията положение (*определеност: неопределеност*). Обикновено свършените глаголи се свързват с определеността. В случая френският неопределителен член *un* се осмисля като определител, тъй като е във функцията си на квантификатор⁹. Другият фактор, имащ заслуга за интерпретацията на резултативността като видово значение, е, че семантичният признак аспектиалност може да бъде дефиниран най-общо като „характер на протичането и разпределението на действието във времето“ (Чакърлова 2017: 85). Това определение, за което Кр. Чакърлова посочва, че принадлежи на руския лингвист А. М. Пешковски, представя аспектиалността като понятие с по-широк обхват. Подобна дефиниция допуска в параметрите на понятието аспектиалност значения, експлицирани от грамемите на други категории. И последно, но не и по значение – във френския език перфектните форми не се разглеждат като грамемите на самостоятелна морфологична категория (различна от времето), а по традиция се интерпретират като темпорални грамемите. Поради тези причини във френската лингвистика се говори за темпорално-аспектиален характер на опозициите

⁸ По-нататък ФСК.

⁹ Една от функциите на неопределителния член във френския език.

прости : сложни времена вместо за корелиране на резултативни/нерезултативни форми. Тук е мястото да отбележим, че опозицията *резултативни : нерезултативни* глаголни форми във френския език не е еквивалентна на същата в българския език. Това се дължи, от една страна, на потенциала на *passé composé* да експлицира едновременно значенията *предходност* (аорист) и *резултативност* (сегашно резултативно време), а от друга – на наличието на минало време (*passé simple*) и на неговия корелат минало предварително (*passé antérieur*), приложими предимно в литературния език. Аломорфизъм в двата езика има и по отношение на отсъствието на инфинитив в българския език. Във френския език е налична опозицията акционен : резултативен инфинитив (*voir : avoir vu*).

Привържениците на темпорално-аспектуалната същност на корелациите от типа *je lis (чета) : j'ai lu (чел съм)* изказват следните твърдения: „En français, l'aspect comme catégorie grammaticale trouve son expression morphologique dans les deux sous-ensembles de formes simples et de formes composées“ (Във френския език видът като граматична категория намира своя морфологичен израз в двете подгрупи прости и сложни форми) – (Николова-Новакова 1995: 13) (прев. м. – Д. Д.). И още: „Сложните глаголни форми (образувани със спомагателния глагол *avoir* или *être* и *participe passé*) съчетават изразяването на *предходност* (което е темпорална характеристика) и *завършеност* (аспектуална характеристика)“ (Ботева 2000: 182). Изследователката на френския глагол С. Ботева посочва, че липсата на категорията вид на глагола се компенсират от опозицията прости : сложни форми, която „има и аспектуален характер“ (пак там).

Ревностен застъпник на темпорално-аспектуалния характер на френския перфект е и лингвистката Б. Ружекова-Рогожерова. Тя диференцира две групи значения на *passé composé* – темпорални и аспектуални. Към втората група спадат *резултативността* (с подвид *посесивна резултативност*), *придобитата опитност*, *дедуктивността* (с подвидове изразяване на почуда и предположение) и действията, осъществяващи се до момента на говоренето (вж. Ружекова-Рогожерова 2011: 46). Очевидно е, че представените семантични стойности на френския перфект са му действително присъщи. Неточността се проявява в интерпретацията на изброените значения като аспектуални. Резултативността и придобитата опитност например са характеристики, влизащи в параметрите на морфологичната категория *състояние на действието*. Подвидовите значения на дедуктив-

ността, с които се експлицира почуда и предположение, от друга страна, са субективномодални и усиленопреизказани стойности.

За да очертаем отчетливо границата между резултативността и аспектиалното изразяване във френския език, подбрахме примери, в които с френските сложни времена, за които се твърди, че са аналози на свършения вид, се изразяват значенията на българския несвършен вид и итератива.

- Сегашно резултативно време (*passé composé*) и итератив:

Виждали (итератив) ли сте тази сграда някога? (*Avez-vous déjà vu ce bâtiment*) – пр. и прев. м. – Д. Д.

- Сегашно относително резултативно (*plus-que-parfait*) и итератив:

Всички бяха чували да се говори за Бланшот в семействата си;
Tous avaient entendu parler de la Blanchotte dans leurs familles – Г. М. (почер. м. – Д. Д.).

- Бъдеще резултативно (*futur antérieur*) и несвършен вид.

До довечера ще съм говорил (*Avant ce soir j'aurai parlé*) – пр. и прев. м. – Д. Д.

- Бъдеще относително резултативно (*conditionnel passé*¹⁰) и несвършен вид:

Той щял да е говорил (несв. вид) вече, ако сестра му не го беше спряла (*Il aurait déjà parlé si sa sœur ne l'avait pas arrêté*) – пр. и прев. м. – Д. Д.

- Резултативната опозиция *passé simple* : *passé antérieur*.

Въпреки несъмненото наличие на опозицията минало време : минало **резултативно** време (*passé simple* : *passé antérieur*) във френския език необходимо е да отбележим, че корелацията остава в параметрите на книжовния език. В българския език липсва резултативна корелативна двойка на аориста.

- Френският език (за разлика от българския език) е съхранил инфинитивните си форми. В него е налице противопоставянето на сегашен и минал (резултативен) инфинитив.

Срв.: *voir* : *avoir vu* (*виждам* : *виждал съм*¹¹).

Резултативност

¹⁰ Необходимо е да отбележим, че френският сегашен, а също и миналият кондиционал притежават ред модални стойности, на които няма да се спираме в разработката.

¹¹ Преводът на акционния инфинитив е осъществен с глаголната форма в 1 л. ед.ч. сег.вр. поради липса на инфинитив в българския език. Френският резултативен инфинитив, от друга страна, е преведен с глаголната форма в 1. л. ед.ч. м.р. сег. **резулт.** време.

Безспорен аргумент в полза на резултативната същност на френския минал инфинитив е формалният маркер (миналото причастие).

Аспектуалност

Инфинитивната опозиция акционност : резултативност също не може да се приеме за аналог на видовата опозиция несвършен : свършен вид.

Свършен вид, акционен инфинитив

Той се старая да разбере (Il tâche de comprendre) – пр. и прев. м. – Д. Д.

Итератив, резултативен инфинитив

Спомням си, че съм го виждал (Je me souviens de l'avoir vu) – пр. и прев. м. – Д. Д.

➤ Резултативно причастие и итератив

Срв.: *разкъсвам* (итератив) – „[...] *крехката музика, разкъсвана от кресливите гласове, сякаш падаше от небето на парцали, на малки късчета разпилени ноти – [...] et la frêle musique, déchirée par les voix déchaînées, semblait tomber du ciel en lambeaux, en petits fragments de notes éparpillées*“ – Г. М. (почер. м. – Д. Д.).

➤ Субективна модалност и резултативност

Отново в духа на традицията във френската лингвистика се говори за минал императив и минал субжонктив вместо за резултативни корелати на акционните форми на повелителното и подчинителното наклонение. Лингвистите и в този случай тълкуват наличния резултат като средство за експлициране на свършения вид: „Тази форма – твърди П. Морел за миналия императив – [...] не се употребява за изразяване на заповед в миналото, а за свършен вид“ (пак там: 33). Контра-аргумент на твърдението на лингвиста е следният пример: „*Aie parlé avec elle avant que je revienne!* (Да си *говорил* с нея, преди да се *върна!*)“ – пр. и прев. м. – Д. Д. Наличен е резултат от действие, изразен с глагол, който е от несвършен вид. В българския език резултативното съответствие на синтетичния императив се образува от повелителната форма на глагола *съм* (*бъди!*) в комбинация с миналото причастие на основния глагол. Аналитичните императивни форми¹² образуват резултативни опозиции от следния тип (*да приключи!* : *да е приключил!*, *нека приключи!* : *нека е приключил!*, *нека да приключи!* : *нека да е приключил!*, *дано приключи!* : *дано е приключил!*, *дано да приключи!* : *дано да е приключил!*).

¹² Към тях спадат формите, които във френския език се обособяват като подчинително наклонение, т.нар. субжонктив. В българския език императивът се разглежда в широк смисъл.

Явно е, че резултативното изразяване не би следвало винаги да се свързва със свършения вид.

Функционално-семантични аналози на българския свършен вид във френския език

1. Морфологични средства в несобствена функция

Тук е мястото на опозициите *présent : passé composé* (презентс : аорист) в границите на темпоралността и *passé simple : imparfait* (аорист : имперфект) в рамките на свидетелския наратив, за които В. Маровска твърди (за българския език), че се противопоставят на основата на общ признак, който по същество е аспектиален (вж. Маровска 2005: 108).

1.1. Свършен вид и *passé composé*; итератив и презентс

Срв.: *Снегът покри* (аорист, свършен вид) *земята* (*La neige a couvert* (*passé composé*, св. вид) *la terre*) – пр. и прев. м. – Д. Д.

Снегът покрива (презентс, итератив) *земята* (*La neige couvre* (*présent*, итератив) *la terre*) – пр. и прев. м. – Д. Д.

1.2. Грамемите от свидетелско-наративната опозиция *passé simple : imparfait* (у С. Ботева „втора аспектиална опозиция“)

Пример: *Това се случваше* (имперфект, итератив) през един хубав юнски ден. *Видях* (аорист, св. вид) странен мъж (*Cela se passait* (*imparfait*) *par un beau jour de juin. Je vis* (*passé simple*) *un homme étrange*) – пр. и прев. м. – Д. Д.

2. Глаголно-именни съчетания

2.1. СВ = *passé composé* + квантифицирано име

Изних (св. вид) *едно мляко* (*J'ai bu un lait*) – пр. и прев. м. – Д. Д.

Неопределителният член във френския език в случаи, когато се употребява с функции на *един, една* (*un, une*), предава действието като завършено, маркира свършения вид.

2.2. СВ = *passé composé* + определено име в множествено число

Изядох (св. вид) *крушите* (*J'ai mangé les poires*) – пр. и прев. м. – Д. Д.

Аналози на свършения вид откриваме в примери, в които определителният член е в множествено число (*les poires*), а при взаимодействие на множественото число с неопределителния член се експлицира семантиката на несвършения вид.

3. Лексикални модификатори, с които се изразява семантиката на българския свършен вид:

tout à coup – изведнъж

instantanément – за секунда

en une minute – за минута
en une seconde – за секунда.

Осъщественията проучвания ни доведоха до няколко съществени извода:

1. И във френския език, както в българския език, е граматикализирано значението резултативност. Акционно-резултативните опозиции не са симетрични в двата езика. Във френския език е налична корелацията акционен : резултативен инфинитив, докато в българския език инфинитивът е отпаднал.

2. Грамемата свършен вид няма еквивалент във френския език. Значенията на българските перфективи се предават чрез функционално-семантични лингвистични съответствия.

3. Макар и не съвсем прецизиран, терминът резултативност, с който се назовава маркираната грамема на морфологичната категория състояние на действието, трябва да бъде ясно разграничен от понятието постигната цел на действието.

4. Екскерпиранията примери показват, че е погрешно резултативността да се интерпретира като аспектиално значение, тъй като с всяко едно от френските т.нар. сложни времена (т.е. резултативните) може да се изрази семантиката на българския несвършен вид или итератив.

5. Интерес за контрастивното изследване представляват и междуезиковите сходства по отношение на периферийното аспектиално изразяване. Аналогия се открива в опозициите *présent* : *passé composé* и *présent* : *aorist* в рамките на темпоралността, както и между опозициите *passé simple* : *imparfait* и *aorist* : *имперфект* в границите на свидетелския наратив. Както във френския език, така и в българския език, когато именните компоненти са определени (членувани), се свързват с перфективни глаголи, а когато са неопределени (нечленувани) – с имперфективни. Наличие на изоморфизъм в двата езика има и по отношение на връзката между *единствено* : *множествено число* и *свършен* : *несвършен вид*.

ЛИТЕРАТУРА

- Ботева 2000:** Ботева, С. *Глаголът във френския и българския език. Функционално-семантична граматика.* [Boteva, S. *Glagolat vav frenskiya i balgarskiya ezik.*] София: Колибри, 2000.
- Герджиков 1973:** Герджиков, Г. За спорните въпроси на българската темпорална система. [Gerdjikov, G. *Za spornite vaprosi na balgarskata*

- temporalna sistema.] // *Известия на Института за български език*, София: БАН, № 22, 1973, 125 – 150.
- Груев 1987 (фот.):** Груев, Й. *Основа за българска граматика*. [Gruev, Y. Osnova za balgarska gramatika.] Под ред. на Христо Първев, Валентин Станков, Венче Попова, Таня Бехар. София: Наука и изкуство, 1987.
- Куцаров, Ив. 2007:** Куцаров, Ив. *Теоретична граматика на българския език. Морфология*. [Kutsarov, Iv. Teoretichna gramatika na balgarskiya ezik. Morfologiya.] Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2007.
- Куцаров, К. 2011:** Куцаров, К. Морфологична категория състояние на действието при причастието. [Kutsarov, K. Morfologichnata kategoriya sastoyanie na deystviето pri prichastieto.] // *Научни трудове в памет на Георги Герджиков*. Съставители: Тодор Бояджиев, Венче Попова, Красимира Алексова. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2011, 150 – 167.
- Маровска 2005:** Маровска, В. *Новобългарският перфект*. [Marovska, V. Novobalgarskiyat perfekt.] София: Ромина, 2005.
- Момчилов 1988 (фот.):** Момчилов, Ив. *Грамматика на новобългарския език*. [Momchilov, Iv. Gramatika na novobalgarskiya ezik.] Под ред. на Христо Първев, Валентин Станков, Венче Попова, Таня Бехар. София: Наука и изкуство, 1988.
- Морел 2008:** Морел, П. Прев. на бълг. език от П. Христов. *Френският глагол*. [Morel, P. Frenskiyat glagol.] София: Колибри, 2008.
- Николова-Новакова 1995:** Nikolova-Novakova, I. Sur les systemes aspecto-temporels du français et du bulgare. // *Съпоставително езиковедие*. 1995, XX, № 6, 5 – 14.
- Пашов, Ницолова, ред. 1976:** Пашов, П. Българските глаголни времена (За основните им значения и онагледяването им със схеми и формули) [Pashov, P. Balgarskite glagolni vremena (Za osnovnite im znacheniya i onagled'avaneto im sas shemi i formuli).] // *Помагало по българска морфология. Глагол*. София: Наука и изкуство, 1976, 186 – 209.
- Пенчев 1990:** Пенчев, Й. За функционирането на времената в текста. [Penchev, Y. Za funktsioniraneto na vremenata v teksta.] // *Съпоставително езиковедие*, 1990, № 4 – 5.
- Рилски 1984 (фот.):** Рилски, Н. *Българска граматика*. [Rilski, N. Bolgarska gramatika.] Под ред. на Христо Първев, Валентин Станков, Венче Попова, Таня Бехар. София: Наука и изкуство, 1984.
- Ружекова-Рогожерова 2011:** Ружекова-Рогожерова, Б. Съпоставителният анализ и контрастивното преподаване на английския претерит и перфект при обучаеми с първи чужд език френски.

[Ruzhekova-Rogozherova, B. Sapostavitelniyat analiz i kontrastivnoto prepodavane na angliiskiya preterit i perfekt pri obuchaemi s parvi chuzhd ezik frenski.] // *Чуждоезиково обучение*, 27, № 5, 42 – 64.

Станков 1980: Станков, В. *Глаголният вид в българския книжовен език*. [Stankov, V. Glagolniyat vid v balgarskiya knizhoven ezik.] София: Наука и изкуство, 1980.

Чакърова 2017: Чакърова, Кр. Семантико-функционална характеристика на българските перфективи. [Chakarova, Kr. Semantiko-funktzionalna harakteristika na balgarskite perfektivi.] // *Доклади от Юбилейната научна сесия „Съвременни тенденции в езиковедските изследвания“*, посветена на 85 години от рождението на проф. д.ф.н. Йордан Пенчев, 10 – 11 ноември 2016 г. Св. Коева, П. Бъркалова (съст.), Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. София: БАН, 2017, 82 – 95.

ЕКСЦЕРПИРАНА ЛИТЕРАТУРА

ГМ 2014: Guy de Maupassant. *Contes bilingues*. Двуетични разкази на френски и на български език. София: ИК „Веси“, 2014.